

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фундаментальної та прикладної геології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
за спеціальністю 103 Науки про Землю
(освітньо-професійні програми «Гідрогеологія» та «Інженерна геологія»)
Методичні рекомендації, щодо написання, оформлення та захисту

Харків, 2023 рік

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 103. Науки про Землю (освітньо-професійна програма «Гідрогеологія» та «Інженерна геологія») :
Методичні рекомендації, щодо написання, оформлення та захисту / Укладач:
І.М. Самчук – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. – 31 с.

Затверджено на засіданні кафедри фундаментальної та прикладної геології,
протокол № 2 від «6» вересня 2023 р.

В.о. зав. кафедри

Валерій СУХОВ

ЗМІСТ

	Стор.
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	4
2. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	4
3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	6
3.1. Загальна структура	6
3.2. Приклади змісту кваліфікаційної роботи	11
4. ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	12
4.1. Загальні вимоги	12
4.2. Нумерація сторінок дипломної роботи	15
4.3. Правила оформлення ілюстрацій	16
4.4. Правила оформлення таблиць	16
4.5. Правила оформлення формул	17
4.6. Правила цитування та оформлення посилань на використані джерела	18
4.7. Оформлення списку використаних джерел	18
4.8. Додатки	19
5. ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	19
6. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	20
7. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	22
8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	24
ДОДАТКИ	27
Додаток А. Завдання на кваліфікаційну роботу	27
Додаток Б. Зразок титульного аркушу	29
Додаток В. Приклади оформлення бібліографічних описів	30

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кваліфікаційна робота магістра зі спеціальності «Гідрогеологія» та «Інженерна геологія» є завершальним етапом навчання у закладі вищої освіти і становить собою самостійне навчально-наукове дослідження студента. Вона має міждисциплінарний і комплексний характер, передбачає застосування теоретичних знань, практичних умінь і навичок, здобутих у процесі опанування фахових дисциплін.

Ця робота включає елементи наукової новизни, творчості, аналітики, містить теоретичне обґрунтування й практичні рекомендації у сфері гідрогеології. Основною метою є систематизація, закріплення та поглиблення знань зі спеціальності, а також розвиток умінь вирішувати прикладні й наукові проблеми в галузі підземних вод, охорони водних ресурсів, інженерної гідрогеології тощо.

Кваліфікаційна робота магістра — це документ, за яким оцінюють рівень загальнонаукової та професійної підготовки студента, його здатність до критичного мислення, самостійного аналізу, узагальнення наукового матеріалу, формулювання обґрунтованих висновків та пропозицій. Вона демонструє готовність випускника до виконання професійних завдань у сфері гідрогеологічної діяльності.

До магістерської кваліфікаційної роботи висувають такі вимоги:

актуальність теми, її відповідність сучасному рівню розвитку гідрогеології та потребам практики (забезпечення питного водопостачання, екологічний моніторинг, оцінка запасів і якості підземних вод, інженерно-гідрогеологічне обґрунтування проєктів тощо);

об'єктивність і наукова достовірність результатів;

обґрунтований аналіз стану вивченості проблеми;

логічна структура, належна рубрикація тексту;

вірогідність використаних джерел і правильність обробки фактичного матеріалу;

наукова новизна, практична значущість висновків і рекомендацій;

відповідність нормам наукового стилю, академічної доброчесності, граматики та пунктуації;

дотримання вимог державних і міжнародних стандартів оформлення наукових робіт;

своєчасне виконання згідно із затвердженим календарним планом.

Робота виконується відповідно до індивідуального завдання та графіка, затвердженого випускаючою кафедрою. Керівництво здійснює науковий

керівник, а при потребі – залучені консультанти.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається публічно перед
Екзаменаційною комісією і супроводжується зовнішнім рецензуванням.

2. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра з гідрогеології та інженерної геології є завершальним етапом підготовки фахівця і виконується з метою підтвердження здатності випускника самостійно вирішувати прикладні та наукові задачі, характерні для професійної діяльності в галузі гідрогеології, охорони підземних вод, моніторингу водного середовища, інженерно-геологічних досліджень.

Виконання магістерської роботи передбачає послідовність дій:

Вибір теми дослідження.

Студент обирає тему зі списку, рекомендованого кафедрою, або пропонує власну тему за погодженням із науковим керівником та з обґрунтуванням її актуальності, наукової новизни й практичної значущості. Тематика щороку оновлюється відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності та потреб замовників — державних установ, підприємств, організацій, з якими укладено угоди про співпрацю.

Формулювання об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження.

Об'єкт – частина гідрогеологічного середовища або система, у межах якої виникає проблема.

Предмет – конкретні властивості, процеси або параметри, що досліджуються.

Мета роботи має чітко визначати, яку проблему планується розв'язати, і не повинна дублювати назву чи описувати процес («дослідити», «вивчити» – це засоби досягнення мети).

Завдання – конкретизують шлях досягнення мети.

Вивчення літератури та джерел інформації.

Здійснюється пошук і опрацювання наукових праць, фондових звітів геологічних і гідрогеологічних організацій, картографічних матеріалів, електронних баз даних. Рекомендується працювати з фондами ЦНБ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, а також з електронними ресурсами (Scopus, Web of Science, Google Scholar тощо).

Розроблення плану та структури дослідження.

На основі опрацьованих джерел студент складає розгорнутий план дослідження, що включає:

- вступ;
- основні розділи (із підрозділами);
- висновки та практичні рекомендації;
- список використаної літератури;

додатки (карти, таблиці, графіки, умовні позначення тощо)

Попередній план узгоджується з науковим керівником і вноситься до індивідуального Завдання на кваліфікаційну роботу.

Збір і аналіз інформації, написання тексту.

Робота виконується з використанням сучасних методів гідрогеологічного аналізу (гідродинамічне моделювання, ГІС-технології, методи лабораторного аналізу вод, цифрова обробка геоданих тощо).

Усі етапи дослідження викладаються у чіткій логічній послідовності.

Формулювання висновків і практичних рекомендацій.

Висновки повинні бути обґрунтованими, логічно пов'язаними із завданнями роботи та мати прикладне значення. Рекомендації повинні відображати можливості впровадження результатів у практику гідрогеологічної діяльності (водозабезпечення, екологічний контроль, будівництво тощо).

Оформлення роботи.

Робота повинна відповідати вимогам державних стандартів і оформлюється відповідно до методичних рекомендацій кафедри. Оформлюються:

титульна сторінка;

зміст;

текст роботи з усіма розділами;

список використаних джерел (оформлений за стандартом ДСТУ);

додатки (за необхідності);

умовні позначення, якщо вживаються спеціалізовані терміни або символи.

Редагування, зшивання та подання на рецензію.

Робота проходить літературне редагування, друкується та зшивається у відповідності до встановлених вимог. Завершений варіант подається на рецензування зовнішньому фахівцю.

Підготовка до захисту.

Після отримання рецензії студент готує презентацію, тези виступу, відповіді на можливі запитання та передає роботу до Екзаменаційної комісії.

Захист кваліфікаційної роботи.

Захист відбувається публічно перед Екзаменаційною комісією у визначений термін. Студент має обґрунтувати актуальність теми, розкрити основні результати, підтвердити практичну значущість роботи.

3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальна структура кваліфікаційної роботи магістра

Кваліфікаційна робота магістра за освітньо-професійною програмою «Гідрогеологія» та «Інженерна геологія» має таку структуру:

Титульний аркуш

Реферат

Зміст (план роботи)

Перелік умовних позначень *(за необхідності)*

Вступ

Основна частина

Висновки

Список використаних джерел

Додатки *(за потреби)*

У разі виконання прикладного дослідження до роботи може бути включено **проектну частину**, що містить розроблення практичних рекомендацій та оцінку ефективності їх впровадження (наприклад, у сфері охорони підземних вод, оцінки запасів, моделювання фільтраційних процесів, моніторингу тощо).

Титульний аркуш

Оформлюється відповідно до затвердженого зразка (див. Додаток Б). Обов'язково підписується студентом, науковим керівником та завідувачем кафедри, який засвідчує допуск до захисту.

Реферат

Розміщується на окремій сторінці. Має бути стислим (до 500 слів), змістовним, інформативним. Повинен містити такі елементи:

відомості про обсяг тексту, кількість розділів, ілюстрацій, таблиць, додатків і використаних джерел;

об'єкт і предмет дослідження;

мета роботи;

основні методи дослідження та апаратура;

результати і наукова новизна;

галузь застосування результатів;

оцінка економічної ефективності (за наявності);

значення роботи, висновки;

прогнозні припущення щодо розвитку теми.

Після тексту зазначають **ключові слова** (5–15 термінів чи

словосполучень великими літерами, через кому в один рядок), які розкривають суть дослідження.

Зміст (план роботи)

Формується з нового аркуша. Містить перелік усіх розділів, підрозділів, пунктів, висновків, списку літератури та додатків із вказанням сторінок. У разі потреби можуть бути наведені списки ілюстрацій і таблиць. Зміст складається обов'язково, якщо в роботі більше одного розділу або є додатки.

Перелік умовних позначень (за необхідності)

Поданий у вигляді двоколонкового списку:

у лівій колонці — скорочення або символи (за алфавітом),

у правій — розшифровка.

Перелік включається тільки у разі, якщо спеціальні скорочення або символи вживаються тричі й більше.

Вступ

Починається з нової сторінки. Обов'язкові елементи вступу:

обґрунтування актуальності теми через аналіз проблеми в сучасних умовах гідрогеології (водозабезпечення, техногенні загрози, кліматичні виклики тощо);

мета дослідження — чітко сформульована, не дублює назву, відповідає головному завданню;

завдання дослідження — конкретні етапи досягнення мети;

об'єкт і предмет дослідження — науково обґрунтовані;

методи дослідження — перелік застосованих методик: польові, лабораторні, ГІС-аналіз, математичне моделювання, тощо;

наукова новизна — нові теоретичні або прикладні положення, що запропоновані в роботі;

практична значущість — сфери потенційного застосування результатів (виробництво, екологія, моніторинг тощо);

особистий внесок магістранта;

апробація результатів — публікації, участь у конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи є центральним елементом дослідження і складається з розділів, підрозділів, а за необхідності — пунктів і підпунктів, які мають бути логічно взаємопов'язаними та підпорядкованими єдиній меті дослідження.

Кожний розділ містить цілісно структурований виклад матеріалу з аналітичним підходом до обробки даних, аргументацією, обґрунтуванням методів і формулюванням висновків.

Структурні вимоги до розділів:

На початку кожного розділу може міститися коротке обґрунтування вибраного напрямку дослідження та методичних підходів.

У кінці кожного розділу наводяться стислий підсумок і висновки, що логічно узагальнюють отримані наукові або практичні результати.

Розділи повинні бути органічно пов'язані між собою, узгоджені із загальною метою дослідження, темою роботи та графічними матеріалами.

Заборонено включати в текст надмірно описовий матеріал, повторення одних і тих самих положень, стереотипні рішення, які не мають відношення до авторських результатів.

Теоретико-методологічний розділ

У цьому розділі студент:

проводить аналітичний огляд літератури за темою дослідження, виділяючи ключові наукові підходи, школи, напрями;

висвітлює історію розвитку проблеми, звертаючи увагу на сучасний стан наукових досліджень у сфері гідрогеології;

формує теоретичну базу дослідження: підходи до класифікації підземних вод, закономірності формування водоносних горизонтів, методи оцінки запасів тощо;

здійснює критичний аналіз джерел, визначаючи нерозкриті аспекти проблеми;

надає порівняльну характеристику методів, які можуть бути використані у практичному дослідженні (наприклад, ГІС-аналіз, геофізичні методи, моделювання тощо).

Цитування має супроводжуватися обов'язковими посиланнями на джерела, відповідно до академічних норм.

Аналітичні та прикладні розділи

Кількість таких розділів визначається специфікою дослідження. У них викладаються:

програма дослідження: послідовність дій, методи, етапи;

опис об'єкта дослідження: гідрогеологічні умови району, гідрогеохімічні особливості, наявність антропогенних впливів тощо;

використані методики: польові, лабораторні, статистичні, математичні, моделювання, експертні оцінки;

результати досліджень: таблиці, графіки, карти, профілі, цифрові моделі;
аналіз отриманих даних: інтерпретація, співставлення з літературними або фондовими джерелами;

власні висновки та пропозиції: сформульовані на основі результатів дослідження.

За можливості, доцільно використовувати матеріали з наукометричних джерел (Scopus, Web of Science), а також посилатися на фондові матеріали, звітну документацію підприємств або установ.

Рекомендаційний блок

Може бути виділений як окремий підрозділ або частина розділу. У ньому формулюються:

пропозиції щодо вирішення проблеми: напрями поліпшення стану підземних вод, технічні заходи, моніторингові програми;

оцінка ефективності впровадження — з урахуванням техніко-економічного, екологічного або соціального ефекту;

використані моделі, програмні засоби, підходи;

можливе надання результатів анкетування, експертних інтерв'ю, гідродинамічного моделювання або іншої власної діяльності студента.

Висновки

Розміщуються на новій сторінці після основної частини. Мають включати:

узагальнення результатів дослідження, відповідно до поставленої мети та завдань;

наукові положення, що мають новизну;

практичні рекомендації та сфери їх застосування;

оцінку значення проведеної роботи для теорії і практики гідрогеології;

за потреби — прогностичні припущення щодо подальшого розвитку теми або об'єкта дослідження.

Текст висновків може бути структурований у вигляді пунктів, що дозволяє чітко відобразити основні положення.

Список використаних джерел

Формується за наступними правилами:

включає використані та цитовані у тексті джерела: наукові праці, монографії, звітні матеріали, енциклопедії, інтернет-ресурси (офіційні й наукові);

не включає підручники та загальноосвітні навчальні посібники;

оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 з дотриманням єдиного бібліографічного стилю;

джерела подаються у порядку згадування у тексті або в алфавітному порядку (вказується у методичних рекомендаціях кафедри).

Додатки є невід’ємною частиною кваліфікаційної роботи магістра та розміщуються після списку використаних джерел. У них подається допоміжна інформація, яка:

є суттєвою для розкриття змісту дослідження;

має великий обсяг або специфічну форму подачі, що унеможлиблює її розміщення в основній частині роботи;

служує доказовою базою результатів, отриманих студентом самостійно в процесі дослідження.

До додатків можуть входити:

Додаткові ілюстрації або таблиці: геологічні та гідрогеологічні карти, схеми, діаграми, графіки, профілі свердловин тощо, які доповнюють основний матеріал.

Проміжні математичні розрахунки, формули та докази, що обґрунтовують результати розрахунків, поданих у роботі.

Протоколи випробувань, включаючи результати польових чи лабораторних досліджень, технічні звіти.

Результати аналізів (наприклад, гранулометричних, фізико-хімічних, гідрогеохімічних, радіометричних).

Дані геофізичних досліджень, включаючи інтерпретації кривих, сейсмограми, георадарні зрізи, електрокаротаж.

Методики дослідження, що описують використані прийоми аналізу, інструменти, програмне забезпечення, умови експерименту тощо.

Додатковий список використаних джерел, які не були процитовані безпосередньо у тексті, але можуть бути корисними для глибшого вивчення теми (рекомендується за погодженням із науковим керівником).

Вимоги до оформлення додатків:

Кожний додаток починається з нової сторінки та має заголовок (наприклад: *Додаток А. Карта ізогіпс глибини залягання водоносного горизонту*).

Додатки позначаються великими літерами українського алфавіту (А, Б, В тощо).

Усі додатки мають бути згадані в тексті роботи (із відповідним

посиланням: *див. Додаток А*).

За необхідності додатки можуть містити умовні позначення, масштаб, легенду (для картографічних матеріалів).

Обсяг роботи

Рекомендований обсяг основної частини кваліфікаційної роботи магістра становить 50–100 сторінок, зокрема:

вступ, висновки та пропозиції — до 5–6 сторінок загалом;

список використаних джерел та додатки — не входять до загального обсягу;

допустиме відхилення загального обсягу — $\pm 10\%$.

Приклади змісту кваліфікаційної роботи

Вступ

Загальні відомості про об'єкт

- 1.1. Географо-економічні умови регіону
- 1.2. Історія і сучасний стан геолого-геофізичної вивченості об'єкта
2. Геологічна будова району та об'єкта
  - 2.1. Літолого-стратиграфічний розріз
  - 2.2. Тектоніка
  - 2.3. Гідрогеологія
3. Особливості ведення пошуково-розвідувальних робіт в регіоні
  - 3.1. Геологічні умови буріння свердловин
  - 3.2. Об'єкти і методи випробування перспективних горизонтів
  - 3.3. Методики проведення пошукових і розвідувальних робіт
  - 3.4. Боротьба з ускладненнями в процесі буріння
  - 3.5. Заходи з охорони надр і навколишнього середовища
4. Технологія буріння свердловин

Висновок

Список використаних джерел

Графічні матеріали

Перелік графічних матеріалів:

1. Оглядова карта району робіт.
2. Тектонічна схема регіону.
3. Гідрогеологічна карта

Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота магістра має бути оформлена відповідно до єдиних вимог, які забезпечують академічну доброчесність, зручність читання та

відповідність до стандартів ділової документації.

Форматування тексту:

Шрифт: Times New Roman, кегль 14, інтервал міжрядковий – полуторний (1,5).

Формат паперу: А4 (210 × 297 мм).

Поля:

ліве — не менше 20 мм,

праве — не менше 10 мм,

верхнє — не менше 20 мм,

нижнє — не менше 20 мм.

Щільність тексту повинна бути однаковою на всіх сторінках.

Окремі ілюстрації та таблиці допускається подавати на аркушах формату А3, якщо це необхідно для збереження якості відтворення.

Структурування тексту:

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяється на:

розділи (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2 тощо),

підрозділи (1.1, 1.2 і т. д.),

пункти (1.1.1, 1.1.2 тощо),

підпункти (за потреби – 1.1.1.1 тощо).

Оформлення заголовків:

Назви структурних елементів роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкуються великими літерами, без крапки, по центру сторінки.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів друкуються з абзацного відступу, з великої літери, без виділення шрифтом. Наприкінці заголовка крапка не ставиться, за винятком заголовків пунктів, надрукованих у підбір до тексту.

Відступи та розміщення тексту:

Відстань між заголовком (крім заголовків пунктів) та основним текстом — 3–4 інтервали.

Розділ починається з нової сторінки.

Підрозділи, пункти і підпункти розміщуються після попереднього тексту з пропуском рядка.

Нумерація сторінок:

Суцільна наскрізна нумерація по всій роботі.

Номери сторінок розміщують у правому верхньому куті без крапки.

Титульний аркуш не нумерується, але враховується у загальній послідовності.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел у змісті не нумеруються, але аркуші, на яких вони розміщені, нумерують звичайним чином. (Тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ»).

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». У тексті кваліфікаційної роботи після номера розділу крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують його заголовок.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. За тими ж правилами нумерують пункти та підпункти у межах кожного підрозділу, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу).

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

1.1. Правила оформлення ілюстрацій

Основними видами ілюстративного матеріалу в кваліфікаційній роботі є: карта, схема, фотографія, діаграма, графік, технічний рисунок. Ілюстрації повинні відповідати тексту, а текст - ілюстраціям.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис.1.2. (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією.

Приклад: Рис. 1.4. Прогнозні площі:

1 - прогнозні площі;

2 - ділянки.

В тексті повинні бути посилання на ілюстрації. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках (рис.3.1) або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

1.2. Правила оформлення таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл.1.2».

Приклад оформлення таблиці:

Таблиця 2.3.

Назва таблиці

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, так, щоб її можна було читати без повороту тексту роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому - боковик.

Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

На всі таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання в тексті,

при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл.1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Правила оформлення формул

При використанні формул необхідно дотримуватися таких правил. Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту, пунктуація тексту при цьому зберігається.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті.

Формули у кваліфікаційній роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1.) (перша формула третього розділу).

1.3. Правила цитування та оформлення посилань на використані джерела

В тексті кваліфікаційної роботи повинні міститись посилання на використані джерела і матеріали. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього.

Посилання на джерела слід давати у квадратних дужках, в яких зазначаються їх порядкові номери за Списком використаних джерел, наприклад, «... у працях [1- 7]...».

Інколи для підтвердження власних аргументів виникає необхідність наводити цитати з авторитетного джерела. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекирчувань думок автора;

- в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), слід бути гранично точним у викладенні думок автора і давати відповідні посилання на джерело.

1.4. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

У разі впорядкування джерел за абеткою, спочатку розміщують літературу українською та російською мовами, а потім - іноземними мовами.

Бібліографічний опис документів здійснюється за:

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, ІДТ)» . - К. : Держстандарт України, 2007.

Приклади оформлення бібліографічних описів подані у додатку В.

1.5. Додатки

Додатки (якщо вони є) розміщують після списку використаних джерел у порядку появи посилань на них у тексті кваліфікаційної роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ...» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, ї. Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

*Приклад оформлення
додатку:*

Додаток Б.

Кількісна оцінка нафтогазоносності надр

Завершену й належним чином оформлену, але ще не оправлену магістерську роботу підписують студент та науковий керівник.

Науковий керівник складає відгук.

Завідувач випускової кафедри, розглянувши кваліфікаційну роботу й відгук наукового керівника, ухвалює рішення про її попередній розгляд.

2. ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Рішення випускової кафедри щодо допуску або не допуску кваліфікаційної роботи студента до захисту приймається на засіданні кафедри за результатами попереднього захисту роботи. Попередній захист кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні випускової кафедри в присутності, як правило, наукового керівника.

Для проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи магістра:

- студент не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення попереднього захисту повинен подати на випускову кафедру дипломну роботу у друкованому вигляді, а також її електронний варіант у форматах *.doc, *.docx, *.rtf або *.pdf, які мають бути ідентичними;

- системний оператор Антиплагіатної системи відповідно до Порядку перевірки дипломних робіт студентів на наявність запозичень з інших документів перевіряє роботу та надає завідувачу кафедри протокол контролю оригінальності дипломної роботи;

- на засіданні кафедри студент робить доповідь за темою роботи.

Заслуховування виступу студента за темою роботи на засіданні кафедри під час попереднього захисту дає можливість виявити відповідність між затвердженою темою роботи та отриманими у роботі результатами, а також ступінь готовності самого студента до захисту. Під час доповіді на засіданні кафедри студент повинен коротко викласти мету роботи, постановку її задачі, методика проведення дослідження, отримані результати та висновки. Після обговорення доповіді студента щодо актуальності, логічної завершеності праці, відповідності вимогам, що висуваються до її змісту та оформлення, а також аналізу протоколу контролю оригінальності кваліфікаційної роботи відповідно до Порядку перевірки дипломних робіт студентів на наявність запозичень з інших документів, кафедра ухвалює рішення про допуск роботи до захисту та надає рекомендації студенту до його виступу під час захисту.

Кафедра може ухвалити рішення про необхідність доопрацювання роботи та відкласти рішення про надання допуску до її захисту. Рішення про допуск роботи до захисту підтверджується підписом завідувача кафедри на її титульному аркуші, а також записом у протоколі засідання кафедри.

У виняткових випадках рішення про допуск роботи до захисту може бути прийнято на засіданні кафедри за відсутності студента при наявності друкованого варіанта роботи, позитивного відгуку наукового керівника, а також відсутності у тексті роботи запозичень відповідно до протоколу контролю оригінальності кваліфікаційної роботи. У разі, якщо рішення кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту є негативним, кафедра

встановлює, чи може студент у майбутньому подати до захисту цю ж саму роботу з доопрацюванням або він зобов'язаний виконати роботу за новою темою. Це строго мотивоване рішення кафедри зазначається у протоколі засідання. Студенти, дипломні роботи яких не були допущені до захисту, відраховуються з університету, при цьому вони мають право на захист роботи протягом трьох років після відрахування.

3. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Закінчивши технічне оформлення роботи та отримавши допуск, необхідно приділити достатньо уваги підготовці до її захисту.

Процедура захисту включає:

- доповідь магістранта щодо змісту роботи;
- відповіді магістранта на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензії або виступи наукового керівника та рецензента;
- відповіді магістранта на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- заключне слово магістранта;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Насамперед необхідно підготувати тези виступу (10 - 15 хв.) на засіданні Екзаменаційної комісії.

Зі структурного погляду тези виступу можна поділити на три частини, кожна з яких є самостійним смисловим блоком, хоча в цілому вони логічно взаємопов'язані та складають єдність, що характеризує зміст проведеного навчального дослідження.

Перша частина в основному повторює вступ кваліфікаційної роботи. В ній характеризують актуальність вибраної теми, формулюють цілі кваліфікаційної роботи, визначають застосовані методи, описують склад і загальну структуру роботи.

Друга частина виступу в послідовності, визначеній логікою проведеного навчального дослідження, характеризує кожний розділ кваліфікаційної роботи. При цьому особливу увагу звертають на кінцеві результати. Наводять критичні зіставлення й оцінки.

Третю, останню частину будують за змістом загальних висновків й основних рекомендацій кваліфікаційної роботи.

Дуже важливо, щоб виступ був науковим, тобто добре аргументованим, зрозумілим, граматично точним, переконливим. Під час підготовки письмового тексту виступу варто скористатися такими порадами:

підкреслити слова, на яких робиться логічний наголос; звести до мінімуму вживання займенників;

уживати переважно прості слова й прості стверджувальні речення.

Текст виступу повинен супроводжуватися наочними матеріалами (картами, схемами, кресленнями, таблицями, діаграмами, графіками,

фотографіями, зразками мінералів та гірських порід, тощо), які унаочнюють доведення відповідних положень кваліфікаційної роботи, зроблених висновків та внесених пропозицій. Варто пам'ятати, що наочний матеріал повинен бути тісно пов'язаний із текстом доповіді. Цей зв'язок забезпечується наявністю в тексті кваліфікаційної роботи, наприклад, таких самих схем і таблиць. Усі подібні матеріали потрібно оформляти так, щоб їх можна було продемонструвати без ускладнень і щоб їх могли бачити присутні в аудиторії.

Підготовлені тези виступу в цілому повинні показати найвищий рівень теоретичної підготовки магістранта, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.

Необхідно підготувати письмові відповіді на запитання, зауваження та побажання, що викладені у відгуку наукового керівника та в рецензії. Саме письмова форма дає змогу під час захисту дати відповіді правильно й спокійно. Відповіді повинні бути стислими, чіткими та добре аргументованими. Якщо можливі посилання на текст кваліфікаційної роботи, то їх обов'язково роблять, оскільки це надає їм найбільшої переконливості й водночас дозволяє акцентувати увагу на достовірності результатів дослідження.

Оскільки захист магістерської роботи відбувається на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, мовлення випускника повинно бути зрозумілим і виразним. Магістрант зобов'язаний дати відповіді на всі задані йому запитання. Перед тим як відповісти на питання, необхідно уважно його вислухати. Бажано на запитання відповісти відразу. Відповідаючи на запитання, потрібно торкатися лише суті справи. Випускникові слід виявляти скромність в оцінці власних наукових результатів і тактовність до тих, хто ставить питання.

4. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Керівництво кваліфікаційними роботами магістрів доручають кваліфікованим викладачам – професорам та доцентам.

Обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи магістра такі:

- надавати допомогу у виборі теми, розробленні плану (змісту) роботи, доборі літератури, виборі методів дослідження тощо;
- аналізувати зміст роботи;
- визначати поетапні терміни виконання роботи;
- контролювати виконання роботи;
- доповідати на засіданні кафедри про виконання та завершення роботи;
- скласти письмовий відгук на кваліфікаційну роботу.

У відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи викладають:

- актуальність теми;
- ступінь наукового та практичного значення роботи;
- рівень підготовки магістра до виконання професійних обов'язків;
- ступінь самостійності у виконанні кваліфікаційної роботи;
- новизну поставлених питань та оригінальність їхнього вирішення;
- уміння використовувати джерела інформації, зокрема літературу;
- ступінь володіння методами дослідження;
- повноту і якість розроблення теми, завершеність роботи;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу;
- можливість практичного застосування роботи або окремих її частин;
- висновок про те, якою мірою робота відповідає вимогам, що висуваються до таких праць;
- характеристику діяльності випускника під час виконання кваліфікаційної роботи.

Відгук науковий керівник друкує у двох примірниках, підписує їх особисто, зазначивши свої ініціали, прізвище, посаду, науковий ступінь, вчене звання, почесні звання та дату.

Рецензування кваліфікаційних робіт доручають висококваліфікованим спеціалістам виробничих, наукових та проектних організацій, працівникам і викладачам вищих навчальних закладів, які не працюють у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, іншими словами рецензентом може бути лише стороння особа.

Завдання рецензента – допомогти Екзаменаційній комісії всебічно й об'єктивно оцінити кваліфікаційну роботу магістра щодо її наукового та

літературного рівня.

Отже, визначаючи якість кваліфікаційної роботи, рецензент повинен проаналізувати її, керуючись принциповими міркуваннями, що усувають будь-яку суб'єктивну думку.

Зазвичай рецензія складається з трьох частин: загальної, докладного аналізу та висновків.

У загальній частині рецензії викладають:

- місце кваліфікаційної роботи серед творів, опублікованих на подібну тему, тобто що нового в ній або чим вона відрізняється від них.

- актуальність теми дослідження, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дипломній роботі. Визначаючи актуальність теми, доцільно вказати на її зв'язок із державними чи галузевими науковими програмами, пріоритетними напрямками розвитку науки й техніки. Оцінка обґрунтованості наукових положень, їхньої достовірності й новизни повинна відбивати як позитивні, так і негативні аспекти кваліфікаційної роботи, зокрема рецензент повинен наголосити на ключових проблемах, звернути увагу на висновки й твердження, що викликають сумніви. Рецензент оцінює висновки дипломника щодо значущості його праці для науки й практики та вказує новизну, перспективність, практичну цінність, можливі конкретні шляхи використання результатів дослідження.

- відповідність матеріалу, зокрема ілюстративного, сучасним досягненням науки й техніки в галузі нафтогазової геології, а також чинним нормативним документам.

- використання найновіших інформаційних джерел, зокрема літератури, у певній галузі (вказати, які джерела застаріли).

- характеристику термінології, структури й стилю дипломної роботи, її завершеність у цілому.

- зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

У докладному аналізі кваліфікаційної роботи наводять перелік помічених недоліків, наприклад: неточних і неправильних визначень та формулювань, смислових і стилістичних вад.

У висновках рецензент обов'язково оцінює кваліфікаційну роботу за чотирибальною системою: відмінно, добре, задовільно та незадовільно. Оцінка незадовільно не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

Рецензію складають в одному примірнику. Її підписує особисто рецензент, зазначивши свої ініціали, прізвище, посаду, науковий ступінь, вчене звання, почесні звання та дату. Підпис рецензента засвідчують в установі, де він працює.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначають оцінками відмінно, добре, задовільно та незадовільно. Оцінку виставляють на закритому засіданні Екзаменаційної комісії. Оголошує її голова комісії магістрантові й усім присутнім на відкритому засіданні.

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт, які забезпечують максимальну оцінку:

об'єктивне висвітлення стану питання з творчим використанням сучасних джерел інформації;

актуальність;

оригінальність технічних, технологічних, організаційних управлінських рішень;

практичне значення результатів;

обґрунтування рішень та пропозицій відповідними розрахунками;

повнота структури розрахунків (постановка задачі, розрахункова схема, рішення, оцінка рішення);

всебічність оцінки впливу результатів (надійність системи, безпека, екологія, ресурсозбереження тощо);

органічний зв'язок пояснювальної записки з графічною частиною; наявність посилань на джерела інформації;

відсутність дублювання, описового матеріалу, стереотипних рішень, що не впливають на суть та висвітлення отриманих результатів;

використання прикладних пакетів комп'ютерних програм;

використання креслень та пояснювальної записки відповідно до чинних стандартів;

загальна та професійна грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу матеріалу;

якість оформлення; самостійність виконання.

Знання студентів оцінюється за такими критеріями:

- «відмінно» - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- "добре" - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє

основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички і висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- "задовільно" студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру виявляються неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- "незадовільно" - студент не опанував навчальний матеріал професійних дисциплін, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Студента, який на захисті кваліфікаційної роботи отримав незадовільну оцінку, відраховують з університету, видавши йому академічну довідку.

Коли захист кваліфікаційної роботи визнають незадовільним, Екзаменаційна комісія з'ясовує, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену випускаючою кафедрою.

Студента, який не захистив кваліфікаційної роботи, допускають до повторного захисту протягом трьох років після закінчення університету.

Студентові, який не захищав кваліфікаційної роботи з поважних причин (підтверджених документами), ректор університету може продовжити строк навчання до наступного терміну роботи Екзаменаційної комісії, але не більше, ніж на один рік.

Студента, який виявив особливі здібності до наукової творчості, захистив кваліфікаційну роботу магістра на відмінно, має публікації, є переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, Екзаменаційна комісія може рекомендувати до вступу до аспірантури.

Захищені кваліфікаційні роботи зберігаються на випускаючій кафедрі університету протягом 5 років.

Додаток А.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
 Факультет геології, географії, рекреації і туризму
 Кафедра фундаментальної та прикладної геології
 Рівень вищої освіти магістр
 Спеціальність 103. Науки про Землю
 Освітньо-професійна програма «Гідрогеологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ**Завідувач кафедри**

_____ Валерій СУХОВ
 підпис

“ ____ ” _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
 НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи _____

_____

_____

керівник роботи _____
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік питань, які потрібно розробити)

_____

_____

_____

_____

Додаток Б.
Зразок титульного аркушу
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Факультет геології, географії, рекреації і туризму
Кафедра фундаментальної та прикладної геології

До захисту допустити
зав. кафедри _____
Валерій СУХОВ
«__» _____ 2023 р.

(НАЗВА ТЕМИ)
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Виконав:
студент 2 курсу магістратури
групи ГН-21
спеціальність 103 «Науки про
Землю» освітньо-професійна
програма: «Гідрогеологія»
Ім'я ПРІЗВИЩЕ (підпис)
Науковий керівник:
наукова ступінь, наукове звання,
Ім'я ПРІЗВИЩЕ (підпис)

Дипломна робота захищена з оцінкою
_____ *Голова ЕК* _____
_____ *Секретар ЕК* _____
«__» _____ 2023 р.

Харків, 2023

Додаток В

Приклади оформлення бібліографічних описів

Книги

Однотомний документ

Один автор

1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).
2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).
3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).
4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).

Два автори

1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).
2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).
3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.

Три автори

1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование : как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.

Чотири автори

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укргропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).
2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).

П'ять і більше авторів

1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.
2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія

"Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн. ; кн. 13).

Без автора

1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).
2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с.
3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття : [антологія] / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с.
4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук. пр. / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.

Багатотомний документ

1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007 — . — (Джерела з історії науки в Україні).
Ч. 2 : Додатки. — 2007. — 573, [1] с.
2. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт" , 2005 — . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с.
3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогія / А. Дарова. — Одесса : Астропринт, 2006 — . — (Сочинения : в 8 кн.; кн. 4). Ч. 1 : Старый двор (Та Одесса). — 2006. — 369, [1] с.
4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н.П. Кучерявенко. — Х. : Право, 2002 — . — Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с.
5. Реабілітовані історією. Миколаївська область : [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006 — . — (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол. : Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол. : Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с.
6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.
2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.- практич. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.
3. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. ред. В. Т. Трошенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, ХІІІ, [2] с. — (Ресурс 2000).
4. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. пр. / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с.
5. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практич. конф., 27—28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.

Словники

1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с.
2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : слов.-довід. основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.
3. Українсько-німецький тематичний словник : [близько 15 000 термінів / уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.
4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.

Атласи

1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розв. згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол. : С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с.
2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 218 с.
3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х. : Ранок, 2005. — 96 с.

Законодавчі та нормативні документи

1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).
2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).
3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
4. Україна. Верховна Рада. Кабінет Міністрів. Державний бюджет України на 1997 рік : (уточнений) / Кабінет Міністрів України. — К. : [б.в.], 1996. — 10 с.

Стандарти

1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006—01—01] . — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).
2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005—04—01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).
3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007—01—01]. — К. :

Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).

Автореферати дисертацій

1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.
2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.

Частина книги, періодичного, продовжуваного видання

1. Ярошенко Т. О. Електронна інформація для бібліотек України / Т. О. Ярошенко, О. В. Васильєв, О. І. Сегін // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире : новые технологии и новые формы сотрудничества : матеріали 10-ї ювіл. міжнар. конф., м. Судак, Автономна Республіка Крим, Україна, 7–15 черв. 2003 р. — М., 2003. — Т. 3. — С. 1118—1124.
2. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38.
3. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17.
4. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61.
5. Бруй О. Каталогізація електронних ресурсів : досвід Наукової бібліотеки Національного університету "Києво-Могилянська академія" / О. Бруй // Бібліотечний форум України. — 2005. — № 3. — С. 24—28.
6. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29.
7. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20.
8. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291.
9. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф, 3—5 окт. 2007 г. : тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.
10. Чорний Д. Міське самоврядування : тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра : проблеми модернізації міст України : (кінець XIX—початок XX ст.) / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.

Електронні ресурси

1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч.

- посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97- 2000. — Назва з контейнера.
2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрана.
  3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі : електронні ресурси в науці, культурі та освіті [Електронний ресурс] : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : <http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>.
  4. CrossRef [Electronic Resource]. — Mode of access : URL : www.crossref.org/ Title from the screen.
  5. Інформаційно-аналітична довідка про стан книговидання та книгорозповсюдження в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : <http://www.kniga.gov.ua/index.php?790120020000000010>. — Назва з екрана.
  6. Статистичні дані про друковані засоби масової інформації в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article. — Назва з екрана.